

## Een Sushkins Gans uit Nederland

door

K. H. VOOUS

(Zoölogisch Museum, Universiteit van Amsterdam)

*(A new record of Sushkin's Bean Goose from the Netherlands)*

Tijdens de nu reeds enkele jaren door het ITBON (Arnhem) uitgevoerde werkzaamheden om gevangen ganzen te ringen, kwam de heer J. J. Smit een Rietgans in handen, die hem door de rose-rose kleur van snavel en poten als een opvallende afwijking van de tot dan toe gevangen Rietganzen voorkwam. De vogel werd mij levend getoond, waarbij ik aantekeningen kon maken en kleurendia's heb genomen. Het bleek het zgn. Sushkins kleurtype van de Rietgans te zijn. De vogel is geringd vrijgelaten. De beschrijving volgt hieronder. De heer J. A. Eygenraam, hoofd van de afdeling Wildbiologie van het ITBON ben ik dankbaar voor de mij geboden gelegenheid deze vogel te bestuderen.

Gevangen te Bokhoven nabij 's Hertogenbosch, 25 januari 1963, uit een groepje van ongeveer 40 vogels. Andere Rietganzen van Sushkins kleurtype zijn in dit groepje noch opgemerkt, noch gevangen.

Overjarig ♂ (geslacht vastgesteld door cloaca-onderzoek); punten van staartveren breed en gaaf; mantelveren breed; gehemelte donkergrijs.

Vleugel ongeveer 493 mm; snavel ongeveer 67 mm.

Gewicht (op 28 januari 1963): 3.345 gram.

In afwijking van de bij de Rietganzen als norm voorkomende oranje of oranje-gele kleur van snavel en poten, was de kleur van de snavel rose met zwart en die van de poten wat lichter rose (vleeskleurig) met een flauwe okertint op de voorrand van de tarsus en op het hielgewricht.

Dergelijke rose-potige en rose-snavelige „grote” Rietganzen staan bekend onder de naam *Anser „neglectus”* Sushkin. Zij worden beschouwd als kleurafwijkingen en zijn in gering aantal van verschillende plaatsen binnen het areaal van de Rietgans in Europa en Azië bekend (Delacour 1951: 136—137; Johansen 1960—61: 37). In het eind van de vorige eeuw en de eerste jaren van de twintigste eeuw was deze afwijkende Rietgans geen zeldzame overwinteraar in de Hongaarse laagvlakte. Thans is Sushkins Rietgans, naar het schijnt, overal een uitgesproken zeldzaamheid.

Het is niet uitgesloten, dat Sushkins Rietgans in bepaalde, waarschijnlijk beperkte delen van het broedgebied van de Rietgans in Europa en Azië talrijker voorkomt dan daarbuiten. De mogelijkheid, dat deze vorm, die waarschijnlijk als een kleurmutatie (verlies-mutatie) moet worden aangemerkt, meer lokaal voorkomt en dus een zekere geographische achtergrond heeft, is niet uitgesloten. Het is dan ook verheugend, dat de boven beschreven

Sushkins Rietgans met ringnummer 309491 op 30 januari 1963 te Lith (N.B.) is vrijgelaten. Er bestaat dus een heel kleine kans, dat wij te zijner tijd iets over de herkomst van deze vogel te weten zullen komen.

Ook de afmetingen en de snavelvorm maken een zekere geographische aanduiding mogelijk. Alle bekende „echte” Sushkins Rietganzen behoren tot het zgn. taiga-type van de Rietgans, dat wil zeggen, dat zij een slanke snavelvorm bezitten, overeenkomend met die welke gevonden wordt bij de geographische Rietgansvormen, wier broedgebied in de moerassen binnen de Euraziatische naaldbosgordel is gelegen. De enige andere uit Nederland vermelde „echte” Sushkins Rietgans (27 februari 1930, Lemmer; Van den Brink 1930 a en b) bezat ook zo'n lange, dunne snavel met weinig zwart aan de snavelbasis (zie de gekleurde plaat bij Van den Brink 1930b, Pl. XXI); hij behoort tot de hoe langer hoe schaarser wordende groep van Noord-Europese naaldbos-Rietganzen met dunne, overwegend oranje gekleurde snavel, met nauwelijks zwart aan de snavelwortel, en met lange, dunne halzen en slanke koppen (*Anser fabalis fabalis*). De thans beschreven vogel had een wat forsere, doch ook langgerekte snavel met wat meer zwart aan de snavelwortel en met zeer grote afmetingen van vleugel en snavel. Het was een in alle opzichten zeer grote vogel van een uitgesproken taiga-type, dat de kenmerken van de Siberische taiga-vorm *johanseni* Delacour (1951) zeer nabij komt. De vorm van de snavel is nog dikker en met wat hogere ondersnavel dan voorkomt bij het door Schenk (1929—30: Tab. III) in kleuren afgebeelde forse snaveltype van Hongaarse „*neglectus*”, doch in algemene vorm en in kleurtekening komen de beide snaveln zeer goed overeen. Het zou dus niet onmogelijk zijn, dat de Nederlandse Sushkins Rietgans van 1930 de „*neglectus*”-mutatie van *fabalis* en die van 1963 de „*neglectus*”-mutatie van *johanseni* vertegenwoordigt.

#### SUMMARY:

##### *A new record of Sushkin's Bean Goose from the Netherlands*

The description is given of a more than one year old male specimen of Bean Goose with bright pink instead of orange coloration of bill and feet, caught out of a flock of about 40 Bean Geese of unknown colour type, on 25 January 1963, Bokhoven, near 's Hertogenbosch, province of Noord Brabant, and ringed and released on 30 January 1963. The bird was very large (wing about 493, culmen about 67 mm), had a long, stocky neck, and a shape of bill corresponding with that of the elongated, but robust forest type, with extensive, though irregularly shaped black markings at the whole base of the bill. This is the second record in the Netherlands of the colour type known as Sushkin's Bean Goose (*Anser „neglectus”* Sushkin). The first (27 February 1930, Lemmer, prov. of Friesland; Van den Brink 1930 a en b, with colour plate in *The Ibis*, 1930, Pl. XXI) probably representing the „*neglectus*”-mutation of the more and more rare, slender-billed western Forest Bean Goose (*Anser fabalis fabalis*), the present record probably representing a similar mutation of the more heavy-billed western Siberian Forest Bean Goose (*Anser fabalis johanseni*).

LITERATUUR:

- Brink, H. F. van den (1930a): Sushkin's rietgans, *Anser neglectus* Sushkin, in Nederland. Org. Club Ned. Vogelk. 3: 6—12.
- (1930b): The occurrence of Sushkin's Bean Goose (*Anser neglectus* Sushkin) in the Netherlands. Ibis: 555—559.
- Delacour, J. (1951): Taxonomic notes on the Bean Geese, *Anser fabalis* Lath. Ardea 39: 135—142.
- Johansen, H. (1960—61): Saatgänse aus Winterquartieren in Ungarn. Aquila 67—68: 36—38.
- Schenk, J. (1929—1930): Die Suschkingans (*Anser neglectus* Sushk.) in Ungarn. Aquila 36—37: 65—67.
-